

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtiokonttorista annetun lain ja Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtiokonttorista annetun lain ja Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain muuttamisesta (HE 20/2020 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Jarmo Huotari, valtiovarainministeriö
- finanssineuvos Markus Siltanen, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Pauliina Pussinen, valtiovarainministeriö
- apulaistietosuojavaltuutettu Jari Råman, tietosuojavaltuutetun toimisto
- pääjohtaja Timo Laitinen, Valtiokonttori
- apulaisjohtaja Olli Ahonen, Valtiokonttori
- kehityspäällikkö Heikki Asikainen, Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus
- johtava asiantuntija Sami Nikula, Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Eduskunnan kanslia
- Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- valtioneuvoston kanslia
- oikeusministeriö
- sisäministeriö
- puolustusministeriö
- Poliisihallitus
- suojelupoliisi
- Digi- ja väestötietovirasto
- Senaatti-kiinteistöt
- Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus
- Liikenne- ja viestintävirasto
- Hansel Oy
- HAUS kehittämiskeskus Oy
- professori Olli Mäenpää

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2020 vp

- professori Tomi Voutilainen

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi valtiokonttorista annettua lakia ja Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annettua lakia.

Esityksen mukaan Valtiokonttori tuottaisi analysointi- ja raportointipalveluja valtion hallinnolle sekä saisi tehtävän hoitamisen edellyttämät välttämättömät tiedot maksutta ja salassapitosäännösten estämättä. Valtiokonttori toimisi valtionhallinnon analysointi- ja raportointipalvelujen tietojen rekisterinpitäjänä.

Esityksen mukaan Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus tuottaisi analysointi- ja raportointipalveluja asiakkailleen ja se saisi tehtävän hoitamisen edellyttämät välttämättömät tiedot maksutta ja salassapitosäännösten estämättä. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus toimisi talous- ja henkilöstöhallinnon analysointi- ja raportointipalvelujen tietojen rekisterinpitäjänä.

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon nykyisten tehtävien ja palvelujen tuottamisessa tarvittavien tietojen osalta Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus olisi esityksen mukaan yhteisrekisterinpitäjä eräiden asiakkaidensa kanssa.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 2020.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi valtiokonttorista (305/1991) ja Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta (179/2019) annettuja lakeja. Mainituille virastoille säädetään uudeksi tehtäväksi analysointi- ja raportointipalvelujen tuottaminen. Valtiokonttori tuottaa näitä palveluja valmistelun ja päätöksenteon tueksi valtioneuvostolle ja Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus omalla toimialallaan palvelukeskuksen asiakkaille.

Valtiokonttorille ja palvelukeskukselle ehdotetaan säädettäväksi oikeus saada tehtävän hoitamiseksi välttämättömät valtionhallinnon toimintaa ja taloutta koskevat tiedot maksutta ja salassapitosäännösten estämättä lakiehdotuksissa mainittujen yhteisten palveluntuottajien rekistereistä. Valtiokonttori ja palvelukeskus toimivat rekisterinpitäjinä niiden tietojen osalta, jotka ne ehdotetun uuden tehtävän hoitamiseksi saavat. Hallituksen esityksessä ehdotetaan myös, että palvelukeskus on jatkossa yhteisrekisterinpitäjä eräiden asiakkaidensa kanssa. Viimeksi mainitulla ehdotuksella on tarkoitus selkeyttää vallinnutta epäselvää oikeustilaa valtion talous- ja henkilöstöhallinnon rekisterinpidossa.

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2020 vp

Lakiehdotusten tavoitteena on edistää osaltaan tietopohjaista valmistelua ja päätöksentekoa. Tavoitteena on saada käyttöön yhteisten palveluntuottajien rekistereissä olevat valtion virastojen ja laitosten toimintaa ja taloutta koskevat tiedot, jotta niitä voidaan hyödyntää toiminnan kehittämisessä, ohjauksessa ja johtamisessa. Valiokunta pitää näitä tavoitteita kannatettavina.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muutettuina tästä mietinnöstä ilmenevin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Valtionhallinnon yhteiset palvelutoiminnot

Palvelutoimintoja on valtiohallinnossa keskitetty yhteisten palveluntuottajien hoidettaviksi. Tällaisia yhteisiä palveluntuottajia ovat Valtiokonttori (rahoitus ja taloushallinto), Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus (talous- ja henkilöstöhallinto), Hansel Oy (hankinnat), Haus kehittämiskeskus Oy (koulutus), Senaatti-kiinteistöt (toimitilat), Valtion tietotekniikkakeskus Valtori (tietohallinto) sekä Digi- ja väestötietovirasto (hankehallinto).

Yhteisillä palveluilla on ollut tarkoitus varmistaa valtion virastoille ja laitoksille laadukkaat, kehittyvät ja kustannustehokkaat tukipalvelut, jotta virastot voivat keskittyä ydintoimintaansa. Palvelujen keskittämisellä on myös ollut määrä varmistaa palvelutuotannossa tarvittava erityisosaaminen ja palvelujen kehittäminen erityisesti teknologian vaikutuksesta nopeasti muuttuvilla toimialoilla.

Valiokunta on useissa eri yhteyksissä todennut, että nämä tavoitteet eivät ole kaikilta osin toteutuneet. Erityistä huomiota valiokunta on kiinnittänyt viranomaisten kasvaviin ICT- ja toimitilakustannuksiin. Eduskunnan käsiteltävänä on parhaillaan toimitilahallintaan liittyvä hallituksen esitys laiksi Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 31/2020 vp). Asia on lähetetty puolustusvaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen palvelut ovat sen asiakkaina oleville virastoille maksullisia. Valiokunta pitää tärkeänä, että palvelukeskukselle säädettävillä uusilla tehtävillä ei ole vaikutusta muiden palvelujen laatuun eikä virastojen palvelumaksujen suuruuteen.

Analysointi- ja raportointipalveluissa käsiteltävät tiedot

EU:n yleinen tietosuoja-asetus (EU) 2016/679) on suoraan jäsenvaltioissa sovellettavaa oikeutta. Tietosuoja-asetus sisältää kuitenkin tietyiltä osin kansallista liikkumavaraa. Kansallisesti tietosuoja-asetusta täsmentää ja täydentää 1.1.2019 voimaan tullut tietosuojalaki (1050/2018).

Valtiokonttorista ja palvelukeskuksesta annetuissa laeissa ei nykyisin säädetä yhteisten palveluntuottajien tietojärjestelmiin kerättyjen valtionhallinnon toiminnan ja talouden tietojen käytöstä toiminnan kehittämisessä, ohjauksessa ja johtamisessa. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan valtionhallinnon toimintojen kehittäminen edellyttää, että toiminnassa syntyneitä tietoja voidaan hyödyntää nykyistä paremmin osana tilannekuva-analyysyjä ja tarvittavien toimenpiteiden suunnittelua, toteutusta ja vaikutusten arviointia.

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2020 vp

Analysointi- ja raportointipalveluissa käsitellään yhteisten palveluntuottajien rekistereissä olevia valtionhallinnon toiminnan suunnittelua ja seuranta, talous- ja henkilöstöhallintoa (ml. matkahallinto), yhteistä perustietotekniikkaa, hankintojen hallintaa, toimitilahallintaa, keskitettyjä koulutuspalveluja, hanke- ja projektihallintaa sekä organisaatorakennetta koskevia tietoja. Analysointi- ja raportointipalveluissa tarkastelun kohteena ovat niiden valtion virastojen ja laitosten tiedot, jotka on velvoitettu käyttämään yhteisiä palveluja. Palvelussa ei näin ollen tarkastella eduskuntaa eikä sen yhteydessä toimivia virastoja koskevia tietoja.

Valtiokonttorilla ja palvelukeskuksella ei ole suoraa pääsyä palveluntuottajien rekistereihin, vaan niille ehdotetaan säädettäväksi tiedonsaantioikeus näissä rekistereissä oleviin tietoihin. Analysointi- ja raportointipalveluissa käsitellään myös henkilötietoja. Valiokunta pitää tärkeänä kiinnittää huomiota tietosuojalainsäädännön mukaiseen tietojen minimointiperiaatteeseen ja henkilötietojen käsittelyn oikeasuhtaisuuden vaatimukseen.

Valiokunta pitää perusteltuna, että viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) 24 §:n 1 momentin 2, 5 ja 7—11 kohdassa tarkoitettuja tietoja ei luovuteta käytettäväksi analysointi- ja raportointipalveluissa. Mainituissa lainkohdissa säädetään esimerkiksi Suomen kansainvälisiä suhteita, rikostutkintaa, yleistä turvallisuutta, poikkeusoloihin varautumista, valtion turvallisuutta, tiedustelua ja maanpuolustusta koskevien asiakirjojen salassapidosta.

Valiokunta tähdentää, että tietoja tulee analysointi- ja raportointipalveluissa käsitellä niin, ettei tietojen käsittelystä aiheudu turvallisuusriskejä. Erityistä huomiota on etenkin turvallisuusviranomaisten näkökulmasta kiinnitettävä salassa pidettävien tietojen kasaantumisen vaikutukseen yhdisteltäessä tietoja eri lähteistä. Tietojen kasaantumisesta aiheutuvat riskit on arvioitava huolellisesti yhteistyössä tiedot luovuttavan toimivaltaisen viranomaisen kanssa.

Tiedonsaantioikeuden ulkopuolelle jäävät ehdotuksen mukaan myös yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitetut erityiset henkilötietoryhmät, jotka sisältävät yksityiselämän suojaan kuuluvia arkaluonteisia tietoja. Luovutuksen kohteena voivat kuitenkin olla sellaisen poissaolon kestoja koskevat tiedot, joka on aiheutunut sairaudesta, ammattitaudista tai työtapaturmasta. Ehdotuksen mukaan tällaisia tietoja käsiteltäessä on noudatettava asianmukaisia suojatoimia, joilla tarkoitetaan hallituksen esityksen perustelujen mukaan niitä toimenpiteitä, joilla varmistetaan henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus. Tietoja on käsiteltävä niin, että henkilötietoja ei voida enää yhdistää tiettyyn henkilöön ilman lisätietoja (pseudonymisointi). Lisäksi henkilötietoja sisältävä tietoaaineisto käsitellään siten, että yksittäistä henkilöä ei voida enää siitä tunnistaa ja henkilötietojen tunnistaminen estyy peruuttamattomasti (anonymisointi). Tiedot voidaan myös summata laajempien havaintoyksikköjen tasolle (aggregointi). Näillä suojatoimilla varmistetaan, että tiedot ovat sellaisessa muodossa, että yksittäistä henkilöä ei voida tunnistaa eikä salassa pidettäviä tietoja julkaista.

Valiokunta pitää oikeutta näin rajoitettujen tietojen saamiseen Valtiokonttorin ja palvelukeskuksen tehtävien kannalta perusteltuna. Valiokunta ehdottaa kuitenkin säännösten sanamuotoon valiokunnan yksityiskohtaisista perusteluista ilmenevää täsmennystä.

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2020 vp

Rekisterinpitäjyys

Valtiokonttori ja palvelukeskus ovat ehdotettujen säännösten mukaan rekisterinpitäjiä niiden tietojen osalta, jotka ne analysointi- ja raportointipalvelutehtävänsä hoitamiseksi saavat. Palvelukeskus on lisäksi 2. lakiehdotuksen 1 a §:n 1 momentin mukaan yhteisrekisterinpitäjä kunkin säännöksessä luetellun asiakkaansa kanssa erikseen. Yhteisrekisterinpitäjyys koskee palvelukeskuksen omistamissa tietojärjestelmissä olevia tietoja eikä sinänsä liity säädettävään analysointi- ja raportointipalvelujen tuottamistehtävään.

Valiokunta toteaa, että henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään lainsäädännössä, kun on kyse viranomaisista. Viranomainen ei näin ollen voi määritellä henkilötietojen käsittelyn tarkoituksia. Ehdotetuissa laeissa säädetään käsittelyn tarkoituksesta ja osin myös keinoista. Käsittelykeinoista säädetään myös esimerkiksi tiedonhallintalaissa (906/2019). Valiokunta katsoo saamansa selvityksen perusteella, että ehdotetut rekisterinpitäjän määräytymiseen liittyvät säännökset ovat tietosuoja-asetuksen mukaisia ja tarpeellisia.

Tietosuoja-asetus edellyttää, että yhteisrekisterinpitäjät määrittelevät kullekin rekisterinpitäjälle kuuluvan vastuualueen keskinäisellä läpinäkyvällä järjestelyllä tietosuoja-asetuksessa vahvistettujen velvoitteiden noudattamiseksi, erityisesti rekisteröityjen oikeuksien käytön ja 13 ja 14 artiklan mukaisten tietojen toimittamista koskevien tehtäviensä osalta. Järjestelyn toteuttamistapaa ei asetuksessa määritellä. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että yhteisrekisterinpitäjien vastuisista säädetään lain tasolla (2. lakiehdotuksen 1 a §:n 2 mom.). Tätä voidaan pitää tietosuojan ja oikeusturvan kannalta selkeänä ratkaisuna.

Valiokunta pitää kuitenkin tietosuoja-asetuksen ja rekisteröidyn oikeuksien kannalta välttämättömänä, että palvelukeskus ja sen kanssa yhteisrekisterinpitäjinä toimivat viranomaiset kuvaavat selkeästi rekisterinpitäjyyden tietosuoja-asetuksen mukaisesti rekisteröidylle toimitettaviin tietoihin ja käsittelytoimia koskevaan selosteeseen. Rekisteröity voi järjestelyn ehdoista riippumatta käyttää tietosuoja-asetuksen mukaisia oikeuksiaan suhteessa kuhunkin rekisterinpitäjään. Viranomaisten välisten suhteiden on oltava henkilötietojen käsittelyn ja tiedonhallinnan vastuiden osalta selviä.

Tietojen luovuttaminen

Valtiokonttorilla ja palvelukeskuksella on ehdotettujen säännösten mukaan oikeus saada analysointi- ja raportointipalvelutehtävänsä hoitamiseksi välttämättömät tiedot niistä edellä mainittujen yhteisten palveluntuottajien rekistereistä, joissa on näissä säännöksissä määriteltyjä valtion virastoja ja laitoksia koskevia toiminnan ja talouden tietoja. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan teknisen rajapinnan avulla luovutettavien tietosisältöjen tarkempi määrittely tehdään yhteistyössä Valtiokonttorin, palvelukeskuksen ja muiden yhteisten palveluntuottajien sekä etenkin turvallisuusviranomaisten ja muiden asiakasvirastojen kesken.

Valiokunta toteaa julkisuuslain lähtökohtana olevan, että jokainen viranomainen on toimivaltainen päättämään hallussaan olevista asiakirjoista. Julkisuuslain sääntely salassapidosta ja tietojen luovuttamisesta salassapidon estämättä perustuu viranomaisten erillisyyden periaatteelle. Viranomaiset ovat lakia sovellettaessa toisiinsa nähden itsenäisiä (PeVL 62/2018 vp). Hallituksen esi-

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2020 vp

tyksessä tarkoitetuissa eri palveluntuottajien rekistereissä olevat tiedot on tallennettu tietojärjestelmiin ja muodostavat siten käyttötarkoituksensa perusteella tiedonhallintalaissa tarkoitettuja tietoaaineistoja. Tietojärjestelmissä olevat tiedot ovat perustuslain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tallenteita (PeVL 3/2009 vp). Palvelukeskukset ja muut palvelujen tuottajat toimivat asiakaidensa lukuun, joten ne eivät ole lähtökohtaisesti toimivaltaisia päättämään tietojärjestelmissä olevien tallenteiden antamisesta, koska ne ovat asiakasvirastojen ja -laitosten asiakirjoja. Näihin vastuukysymyksiin on saadun selvityksen mukaan kiinnitetty huomiota myös laillisuusvalvon-
nassa.

Valiokunta ehdottaa säännösten (1. lakiehdotuksen 2 c §:n 1 momentti ja 2. lakiehdotuksen 1 b §:n 1 momentti) täsmentämistä niin, että niistä käy ehdotettua selkeämmin ilmi, että tietojen luovuttamisesta analysointi- ja raportointipalveluissa käytettäväksi päättää se viranomainen, joka on siihen julkisuuslain mukaan toimivaltainen. Lisäksi valiokunta ehdottaa mainittuihin lainkohtiin nimenomaista säännöstä siitä, että Valtiokonttori tai palvelukeskus, yhteinen palveluntuottaja ja tiedot luovuttava viranomainen määrittävät yhteistyössä analysointi- ja raportointipalveluja varten luovutettavat tiedot. Vain se viranomainen, jolla on julkisuuslain mukaan oikeus tietojen luovuttamiseen, voi tehdä arvion, mitä välttämättömiä tietoja voidaan toiselle viranomaiselle antaa. Tästäkin syystä on tärkeää, että mainitut tahot määrittävät yhdessä ne tiedot, jotka palveluun luovutetaan.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta

2 c §. Valtiokonttorilla on ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä analysointi- ja raportointipalvelujen tuottamistehtävänsä hoitamiseksi välttämättömät valtionhallinnon toimintaa ja taloutta koskevat tiedot eräistä Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen, Valtion tieto- ja viestintäteknikkakeskuksen, Digi- ja väestötietoviraston, Senaatti-kiinteistöjen, Hansel Oy:n ja Haus kehittämiskeskus Oy:n rekistereistä. Ehdotettu tiedonsaantioikeus rajataan mainittujen toimijoiden ylläpitämiin rekistereihin, joissa on valtion virastoja ja laitoksia koskevia toiminnan ja talouden suunnittelun ja seurannan, talous- ja henkilöstöhallinnon, yhteisen perustietotekniikan, hankintojen hallinnan, toimitilahal-
linnan, keskitettyjen koulutuspalvelujen, hanke- ja projektihallinnan ja organisaatorakenteen tie-
toja.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on kiinnitetty huomiota siihen, että ehdotetussa pykälässä ei säädetä siitä, keneltä Valtiokonttorilla on oikeus saada säännöksessä tarkoitettut tiedot. Julki-
suuslain sääntely salassapidosta ja tietojen luovuttamisesta perustuu viranomaisten erillisyyden periaatteelle. Viranomainen on toimivaltainen päättämään hallussaan olevista asiakirjoista. Va-
liokunta ehdottaa selkeyden vuoksi pykälän 1 momenttia täsmennettäväksi niin, että Valtiokont-
torilla on oikeus saada tiedot julkisuuslain mukaan toimivaltaiselta viranomaiselta. Hallituksen
esityksen perustelujen mukaan kukin valtion virasto tai laitos omistaa rekisterissä olevat itseään
koskevat tiedot. Yhteiset palveluntuottajat eivät voi päättää tietojen antamisesta muutoin kuin
oman organisaationsa osalta. Muut valtion virastot ja laitokset ovat julkisuuslain mukaisesti toi-

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2020 vp

mivaltaisia päättämään tietojen luovuttamisesta Valtiokonttorille ja palvelukeskukselle. Valiokunnan käsityksen mukaan ehdotetussa sääntelyssä ei ole ollut tarkoitus säätää tästä poikkeusta.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan tietoja analysointi- ja raportointipalveluissa vastaanottavat Valtiokonttori ja palvelukeskus käyvät luovutettavat tiedot läpi yhdessä tietoja luovuttavan yhteisen palveluntuottajan ja tietoja tähän toimintaan luovuttavien virastojen ja laitosten kanssa. Valiokunta pitää tarpeellisena selkeyttää sääntelyä tältä osin. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 momenttiin otetaan nimenomainen säännös, jonka mukaan Valtiokonttori, säännöksessä määritelty yhteinen palveluntuottaja ja tiedot luovuttava viranomainen määrittävät yhteistyössä analysointi- ja raportointipalveluja varten luovutettavat tiedot. Valiokunta korostaa, että vain toimivaltainen viranomainen voi arvioida, mitä tietoja voidaan toiselle viranomaiselle salassapitosäännösten estämättä luovuttaa. Tiedonsaantioikeus rajataan säännöksessä asianmukaisesti välttämättömiin tietoihin. Arvion siitä, mitkä tiedot ovat välttämättömiä luovutettavaksi analysointi- ja raportointipalveluissa käytettäväksi, voi tehdä vain julkisuuslain mukaan toimivaltainen viranomainen.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja ei luovuteta lukuun ottamatta tietoja sellaisen poissaolon kestoista, joka on aiheutunut sairaudesta, ammattitaudista tai tapaturmasta. Tällaisia tietoja käsiteltäessä on noudatettava asianmukaisia suoja-toimia. Valiokunnan käsityksen mukaan tieto sairauspoissaolosta, sen kestoista tai sairauslomalla olemisesta ei sellaisenaan ole terveydentilaa koskeva tieto eikä näin ollen kuulu erityisiin henkilötietoryhmiin. Jos tällainen tieto voidaan yhdistää henkilöön, tiedon luonne muuttuu. Valiokunta ehdottaa säännöksen sanamuotoa muutettavaksi niin, että siinä todetaan, ettei erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja luovuteta. Tieto sairaudesta, ammattitaudista tai työtapaturmasta aiheutuneen poissaolon kestoista voidaan kuitenkin luovuttaa.

2. Laki Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain muuttamisesta

1 b §. Analysointi- ja raportointipalveluissa käytettävät tiedot. Valiokunta viittaa edellä 1. lakiehdotuksen 2 c §:n perusteluissa esitettyyn. Valiokunta ehdottaa 2. lakiehdotuksen 1 b §:n 1 ja 2 momenttiin tehtäväksi vastaavat, Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskusta koskevat muutokset.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 20/2020 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2020 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtiokonttorista annetun lain (305/1991) 2 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1369/2019, sekä
lisätään 2 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 1081/2014, 180/2019 ja 1369/2019, uusi 5 kohta sekä lakiin uusi 2 c § seuraavasti:

2 §

Valtiokonttorin tehtävänä on, jollei toimivallasta muualla toisin säädetä:

4) toimia kuntien taloustietovarannon ylläpidosta vastaavana viranomaisena sekä rekisterinpitäjänä;

5) tuottaa valtionhallinnon analysointi- ja raportointipalveluja valtioneuvostolle valmistelun ja päätöksenteon tueksi.

2 c §

Valtiokonttorilla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät valtionhallinnon toimintaa ja taloutta koskevat tiedot viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaan toimivaltaiselta viranomaiselta sellaisista Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen, Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen, Digi- ja väestötietoviraston, Senaatti-kiinteistöjen, Hansel Oy:n ja Haus kehittämiskeskus Oy:n (yhteinen palveluntuottaja) rekistereistä, joissa on valtion virastoja ja laitoksia koskevia toiminnan suunnittelun ja seurannan, talous- ja henkilöstöhallinnon, yhteisen perustietotekniikan, hankintojen hallinnan, toimitilahallinnan, keskitettyjen koulutuspalvelujen, hanke- ja projektihallinnan ja organisaatorakenteen tietoja. Valtiokonttori, yhteinen palveluntuottaja ja tiedot luovuttava viranomainen määrittävät yhteistyössä analysointi- ja raportointipalveluja varten luovutettavat tiedot. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 2, 5 ja 7—11 kohdan mukaisia tietoja ei kuitenkaan luovuteta.

Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) 9 artiklassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja ei luovuteta. Tieto sairaudesta, ammattitaudista tai työtapaa-

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2020 vp

turmasta aiheutuneen poissaolon kestosta voidaan kuitenkin luovuttaa. Tietoja käsiteltäessä on noudatettava asianmukaisia suojatoimia. Tiedot on pseudonymisoitava ennen niiden siirtämistä analysoitavaksi. Julkaistavat tulokset on anonymisoitava tai aggregoitava siten, että yksittäistä henkilöä ei tiedoista voi tunnistaa.

Valtiokonttori on rekisterinpitäjä niiden tietojen osalta, jotka se on saanut 1 momentin nojalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain (179/2019)
1 §:n 1 momentin 2 kohta, sekä
lisätään 1 §:n 1 momenttiin uusi 3 kohta sekä lakiin uusi 1 a ja 1 b § seuraavasti:

1 §

Asema, tehtävät ja toimipaikat

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus (*palvelukeskus*) on valtiovarainministeriön hallinnonalaan kuuluva virasto, jonka tehtävänä on:

2) tuottaa talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja sekä muita vastaavia hallinnon tuki- ja asiantuntijapalveluja siten kuin niistä on palvelusopimuksissa sovittu;

3) tuottaa talous- ja henkilöstöhallinnon analysointi- ja raportointipalveluja palvelukeskuksen asiakkaille valmistelun ja päätöksenteon tueksi.

1 a §

Talous- ja henkilöstöhallinnon tietojen yhteisrekisterinpitäjät ja niiden vastuiden jako

Palvelukeskus on yhteisrekisterinpitäjä valtion viraston tai laitoksen, tasavallan presidentin kanslian, eduskunnan tai eduskunnan yhteydessä toimivan viraston kanssa. Yhteisrekisterinpitä-

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2020 vp

jiys koskee valtion talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävien ja palvelujen sekä muiden vastaavien hallinnon tuki- ja asiantuntijapalvelujen tuottamisessa tarvittavia, palvelukeskuksen omistamissa tietojärjestelmissä olevia tietoja.

Palvelukeskus vastaa tehtävien ja palvelujen tuottamisessa tarvittavien tietojärjestelmien teknisestä toiminnasta sekä teknisestä rajapinnasta tietojen tallentamista, käsittelyä ja luovutusta varten. Palvelukeskus vastaa myös tietojärjestelmien käytettävyydestä sekä tietojen eheydestä, muuttumattomuudesta, suojaamisesta ja säilyttämisestä. Muut yhteisrekisterinpitäjät vastaavat osaltaan muista rekisterinpitäjän tehtävistä ja toimivat rekisteröidyn yhteyspisteenä. Rekistereissä olevat tallenteet ovat palvelukeskuksen asiakkaiden asiakirjoja.

1 b §

Analysointi- ja raportointipalveluissa käytettävät tiedot

Palvelukeskuksella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun tehtävän hoitamiseksi välttämättömät valtionhallinnon toimintaa ja taloutta koskevat tiedot viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaan toimivaltaiselta viranomaiselta sellaisista Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen, Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen, Digi- ja väestötietoviraston, Senaatti-kiinteistöjen, Hansel Oy:n ja Haus kehittämiskeskus Oy:n (yhteinen palveluntuottaja) rekistereistä, joissa on valtion virastoja ja laitoksia koskevia toiminnan suunnittelun ja seurannan, talous- ja henkilöstöhallinnon, yhteisen perustietotekniikan, hankintojen hallinnan, toimitilahallinnan, keskitettyjen koulutuspalvelujen, hanke- ja projektihallinnan ja organisaatorakenteen tietoja. Palvelukeskus, yhteinen palveluntuottaja ja tiedot luovuttava viranomainen määrittävät yhteistyössä analysointi- ja raportointipalveluja varten luovutettavat tiedot. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (~~621/1999~~) 24 §:n 1 momentin 2, 5 ja 7—11 kohdan mukaisia tietoja ei kuitenkaan luovuteta.

Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) 9 artiklassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja ei luovuteta. Tieto sairaudesta, ammattitaidista tai työtapaturmasta aiheutuneen poissaolon kestosta voidaan kuitenkin luovuttaa. Tietoja käsiteltäessä on noudatettava asianmukaisia suojatoimia. Tiedot on pseudonymisoitava ennen niiden siirtämistä analysoitavaksi. Julkaistavat tulokset on anonymisoitava tai aggregoitava siten, että yksittäistä henkilöä ei tiedoista voi tunnistaa.

Palvelukeskus on rekisterinpitäjä niiden tietojen osalta, jotka se on saanut 1 momentin nojalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2020 vp

Helsingissä 17.6.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Riikka Purra ps
varapuheenjohtaja Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Jussi Halla-aho ps
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Hanna Holopainen vihr
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Mats Löfström r
jäsen Mauri Peltokangas ps
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Matti Semi vas
jäsen Heidi Viljanen sd
jäsen Ben Zyskowitz kok
varajäsen Marko Kilpi kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

istuntoasiainneuvos Henri Helo